

Pregledni znanstveni članek/Article (1.02)

Bogoslovni vestnik/Theological Quarterly 85 (2025) 1, 209—220

Besedilo prejeto/Received:05/2025; sprejeto/Accepted:05/2025

UDK/UDC: 37.015.311:27-1

DOI: 10.34291/BV2025/01/Simenc

© 2025 Šimenc, CC BY 4.0

Marija Šimenc

Teandrični poklicni model in njegov pedagoški potencial *The Teandric Vocational Model and its Pedagogical Potential*

Abstract: V množici predstav o poklicanosti je teandrični model pripomoček, ki prispeva k razvoju poklicne kulture skupnosti, utrjuje kulturo poklica pri posameznikih ter nas razbremenjuje poenostavitvev in posplošitev glede poklicanosti. Ta model obravnava Božjo in človeško razsežnost poklicanosti. Bog in človek sta v pogovoru dejavna: izvršujeta vrsto predvidenih in povezanih dejanj. Model ima štiri subjekte in štiri vrste dejavnosti. Prvi subjekt je Bog, drugi skupnost, tretji poklicani, četrti čas. Prva dejavnost je sprejemanje poklicanosti, druga razločevanje, tretja udejanjanje, četrta zvestoba. Vsak poklicani in vsaka skupnost, ki poklicane sprejema, lahko model prenese v konkretno tako teorijo kot prakso svojega poslanstva, karizme, načina življenja; hkrati se ob njem izprašuje o načinu svoje poklicne kulture in o kulturi poklica vsakega člana.

Ključne besede: poklicna kultura, definicije poklicanosti, teandrični model, pedagoška obravnava

Abstract: In the multiplicity of the notions of the vocation, the theandric model is a tool that contributes to the development of the vocational culture of the community and to the consolidation of an individual's culture of their personal vocation and it liberates from simplifications and generalizations about the vocation. The model addresses both the divine and the human dimensions of the calling. God and man are active in the dialogue and perform a series of predicted and related acts. The model has four subjects and four types of activity. The first subject is God, the second is the community, the third is the called person and the fourth is time. The first activity is the acceptance of vocation, the second is discernment, the third is realization, and the fourth is faithfulness. Every called person and every community that welcomes new members can translate this model into the concrete theoretical and practical expressions of their mission, charism, way of life, and can question the way the community members live their vocational culture.

Key words: vocational culture, definitions of vocation, the theandric model, pedagogical approach

1. Uvod

O poklicanosti bomo spregovorili v okviru krščanskega teološko-antropološkega vrednostnega sistema in jo opredelili kot zaznavo¹, ki se pojavi v pogovoru med Bogom in človekom – na način, kot ga prikazuje Sveto pismo. Bog človeka izbere in pokliče, človek na klic odgovarja. Skupnost opravlja posredniško nalogo Cerkev: poklicane sprejema, razločuje, usmerja in vzgaja. Tudi v Sloveniji se za poklicanost zanimamo, kar dokazujejo prispevki z različnih področij, tako na primer teološkega (Petkovšek 2023), katehetskega (Vodičar in Stala 2019), psihološkega (Kompan Erzar 2020).

Duffy in Dik sta l. 2013 (428) zapisala, da je idejni pomen poklicanosti v znanstveni literaturi morda eno najbolj nedognanih vprašanj. Desetletje kasneje še vedno velja, da poklicanosti ne moremo opisati enoznačno.

2. Poklicna kultura in kultura poklica

„Poklicna kultura“ je odnos skupnosti do poklicnih vrednot. O njej govorimo, ko skupnost poklicno misel načrtno goji takó, da poklicanost priznava kot skupno dobro. „Kultura poklica“ pa je način, kako poklicne vrednote živi posameznik: se zanje osebno in svobodno odloča ter jih načrtno in ustvarjalno razvija. Poklicanost – na način osebne in skupne kulture – ne spada le na področje religije, saj je vsako človeško življenje od Boga poklicano k določeni nalogi in po Božjem načrtu vsak človek išče svojo uresničitve (PP 15).

3. Miselne napake glede poklicanosti

Miselne napake glede poklicanosti je mogoče razvrstiti v dve večji skupini, in sicer v poenostavljanje in v posploševanje. Poenostavljamo, ko med poklicane prištevamo samo posvečene s svetim redom ali zaobljubami in posvečamo veliko pozornosti statističnim podatkom o njihovem številu, dejavnostih, uspehih in napakah (Diotallevi 2005, 189–220). Poenostavljamo, če krstno poklicanost izpostavljamo kot edino poklicanost in spregledamo poklicanost v življenje ter „evharistično“, ki krstno dopolnjuje in nadaljuje (PPDP 17b). Poenostavljamo tudi, ko domnevamo, da poklicanost doživi vsak človek in da vsak lahko nanjo odgovori. V resnici pa nekateri ljudje nikoli v življenju ne zaznajo (Božjega) klica; drugi pa ga zaznajo, a nimajo dostopa do priložnosti za odziv (Duffy et al. 2018, 426). Posplošujemo, ko poklicanost uporabljamo vsepovprek. Ko je poklicanost vseprisotna, se njena resnična vsebina izprazni v votlo retoriko (Vojtáš 2019, 363). Posploševanje je, ko smiselnost določenega delovanja izenačujemo s poklicanostjo. Vendar smiselnost ni enaka poklicanosti, pač pa je njena sestavina (Duffy et. al 2018, 424–425). Po-

¹ „Zaznavanje“ razumemo kot zavedanje zunanje resničnosti s pomočjo čutnih dražljajev, ki jih analiziramo in razlagamo z intuitivnimi, psihičnimi in razumskimi procesi (Treccani [n. d.]).

sploševanje je tudi, ko kdo svojo čustveno izkušnjo iz enega primera prenaša na druge, pri čemer izhaja iz čustev, spomina in asociacij – ne pa iz utemeljenih podatkov (Sloman 1996, 3). Miselne napake pri razumevanju poklicanosti je mogoče preseči z objektivnimi pristopi.

4. Definicije poklicanosti

Definicije poklicanosti lahko razvrstimo v tri skupine: teološke, antropološke in teološko-antropološke. Teološke definicije poklicanost opisujejo kot enkratnost, stanje človeka v pogovoru z Bogom, sprejetje novosti, slutnjo presežnega, Božji dar. Dokument *Novi duhovni poklici za novo Evropo* (PDDP 19) poudarja izvirnost poklica, ki se dogaja v odnosu med človeško in Božjo zgodovino, in pravi, da je vsak krščanski poklic nekaj posebnega, saj

»nagovarja svobodo vsakega človeka in poraja zelo osebni odgovor v izvirni in neponovljivi zgodovini. Zato vsakdo doživlja svojo lastno poklicanost tako, da tega ni mogoče zvesti na splošni vzorec. Zgodovina posameznega človeka je skromna zgodovina, toda vedno nezamenljiv in enkratni del velike zgodovine. V odnosu med tema dvema zgodovinama, med svojo majhno in tisto veliko, ki ji pripada in ga presega, človek igra svojo svobodo.«

Svetopisemski slovar poklicanosti (De Virgillo 2007, 987) to enkratno poklicanost prikazuje kot »proces, stanje človeka, ki je povabljen v pogovor s Stvarnikom in – kot posledica tega odnosa – v odločitve za življenje v skladu z načrtom sreče in rešenja.« V *Slovarju poklicne pastoralne* (2002, 1284–1294) T. Citrini o poklicanosti piše kot o Božjem klicu, »ki človeka začasno ali trajno popelje na neko pot ali v neko delo.« G. De Virgillo (2009) v poklicni reviji *Vocazioni* navaja definicijo T. Goffija [s. n.]:

»Poklicanost je temeljna slutnja, ki jo človek postopoma in v zaporednih trenutkih dojema iz poslušanja razodete Besede, iz Duha, ki razsvetljuje dušo, iz namernih dejanj pripadnosti Gospodu v cerkveni skupnosti, iz pripravljenosti služiti drugim, iz zorenja v odraslost, iz intelektualnih in čustvenih nagibov, iz vzgojnega okolja, iz znamenj časa, iz vsakdanjih dogodkov, iz odnosov do ljudi, krajev in razmer.«

Papež Frančišek (2025) pa bistvo poklicanosti opisuje kot »dragocen dar, ki ga Bog poseje v srce, klic, da človek izstopi iz sebe in se poda na pot ljubezni in služenja«.

Antropološke definicije poklicanost opisujejo kot čustveno doživetje, prepoznan smisel, zavest odgovornosti, željo po samouresničitvi. Dobrow in Tosti-Kharas (2011, 1005) pravita, da je poklicanost »smiselna strast, ki jo ljudje doživljajo v odnosu do določenega področja« življenja in dela. Thompson in Bunderson (2009, 50–51) jo razumeta kot »prevzetost in navdušenje posameznika, iztezanje k ure-

sničitvi in odgovor na klic, ki prihaja od znotraj, hkrati pa kot odgovor na zunanjo zahtevo; ljudje jo opisujejo kot občutek dolžnosti, obveznosti, odgovornosti«. Dik in Shimizu (2019, 18) pri opisu poklicanosti izpostavljata »občutek namena in dolžnosti, da z delom prispevamo k večji blaginji družbe«. Meneghetti (2018, 225) jo opisuje kot »notranjo spodbudo, da človek napravi določene odločitve«. Llanos (2018, 185–186) v poklicanosti podčrtava »naravno nagnjenje posameznika za takšno ali drugačno življenje in samouresničitev«, Garelli (2019, 188–189) pa »željo posameznika, da bi opravljal prav določeno delo, ki zahteva ustrezne darove in talente«. Duffy in sodelavci (2018, 426) ugotavljajo, da je poklicanost »pristop k delu, ki odraža iskanje splošnega namena in smisla ter ima za namen pomagati drugim ali prispevati k skupnemu dobremu, pri čemer ga [pristop, op. a.] motivira zunanji ali notranji poziv«.

Tako teološke kot antropološke prvine poklicanosti operativno povezuje teandrična² definicija, ki se glasi:

»Poklicanost je konstitutivna teandrična resničnost človeškega bitja, ki se izraža v dialogu med Stvarnikovo besedo in vsakim od njegovih otrok, ki ob spremstvu skupnosti na Božji klic odgovarja z osebnim načrtom življenja; ta predstavlja vir njegove identitete, merilo odnosa do drugih, zagotavlja nepretrgano življenjsko pot – pa tudi dinamičen razvoj, vse dokler poklicani ne postane Kristusova podoba, dejaven član Cerkve in znamenje Božjega kraljestva.« (Llanos 2018, 185)

Kljub temu, da se definicija zdi zapletena, z večkratnim branjem ter razčlenitvijo ugotovimo, da ima vse prvine, potrebne za razumevanje krščanske poklicanosti ter njenega Božjega in človeškega dinamizma. Definicija izpostavlja, da je poklicanost za človeka bistvena, da gre za dialoško dogajanje, da poleg poklicanega posameznika vključuje tudi skupnost – in da se dogaja skozi vse življenje. Opisuje razvojne prehode na poklicni poti: odkritje lastne identitete; rast v odnosih; poslanstvo, ki ga poklicani živi skozi čas; končni cilj pa je postajati drugi Kristus. Poleg tega opisuje dejanja, ki jih izvajajo vsi tisti, ki so v dogajanje vključeni: Bog, posameznik, skupnost.

5. Teandrični poklicni model

Model opisuje Božjo in človeško razsežnost poklicanosti ter upošteva oba izvora: Boga in človeka. Bog in človek sta v pogovoru dejavna ter izvršujeta vrsto dejanj. Človeški izvor je v posamezniku in skupnosti, v poklicanem in Cerkvi. Model opisuje prispevek Cerkve in posameznika k uresničevanju poklicanosti. Nakazuje, da se poklicna pot odvija v času in prostoru; na ta način model vsestransko poudarja, da je poklic (skozi vse življenje) odraz hkratnega in prepletenega delovanja duhovnih

² 'Teandričen', iz gr. *theandrikós*, je pridevniška izpeljanka iz zloženke s sestavinama *theós* 'bog' in *anḗr, andrás* 'človek' (Treccani. [n.d]).

in človeških prvin. Na globljih ravneh model upošteva pomembne antropološke in teološke zakonitosti poklicnega dogajanja: odnos med Božjo in človeško svobodo, rast duhovnega navdih, spremljanje poklica v različnih fazah. Človeka vključuje vse od večnega Božjega načrta, prebujanja v življenje, odkrivanja poklica do zvestobe sprejetim odločitvam. Priznava zmožnost posameznika, da svojo poklicno odločitev premisli, razločuje ter se svobodno in zrelo odloča. Poklicanost obravnava v različnih obdobjih življenja: mladosti, odraslosti, starosti. Upošteva vlogo poklicanega in vlogo skupnosti ter njenih predstavnikov v času razločevanja, sestavljanja življenjskega načrta in ustvarjalne zvestobe v življenjskih obdobjih odrasle osebe.

5.1 Razčlenjenost modela

Teandrični poklicni model ima štiri subjekte in štiri vrste dejavnosti. Prvi subjekt je Bog, drugi skupnost, tretji poklicana oseba, četrti pa čas. Prva dejavnost je zaznavanje poklicanosti, druga razločevanje, tretja udejanjanje, četrta zvestoba. Bog človeka izbere, pokliče, mu zaupa poslanstvo in mu pomaga. Skupnost posameznika sprejme, ga usmerja, ga uvaja na življenjsko pot in ga spremlja. Posameznik zaznava klic in o njem razločuje; odgovori tako, da se oprime konkretnega ideala; svoje življenje gradi v konkretnem poklicu in oblikuje osebni načrt rasti; prizadeva si za dinamično in poslušno zvestobo v času in prostoru. Ob vseh teh dejanjih pa pogloblja osebno identiteto, občutljivost do sočloveka, zvestobo na poti ter poučljivost.

Bog	Človek	Skupnost	Čas
Izvoli.	Zaznava in razločuje.	Sprejme in razločuje.	Oblikuje identiteto.
Pokliče.	Odgovori in privzame konkreten ideal življenja.	Predlaga in usmerja.	Razvija občutek za potrebe ljudi.
Zaupa poslanstvo.	Življenjski načrt in posebnost poklicanosti.	Uvaja v življenjski načrt.	Pogloblja občutek nadaljevanja.
Pomaga.	Dinamična in poslušna zvestoba.	Spremlja.	Napreduje v poučljivosti.

Tabela 1: *Teandrični model poklicanosti.*³

5.2 Pedagoški potencial modela

Pedagogika kot veda, ki proučuje vzgojo, oblikovanje in usposabljanje ljudi v celotnem ciklu življenja, uporablja spoznanja različnih vej znanosti ter skupaj z drugimi humanističnimi vedami obravnava formalno, neformalno in naključno okolje, v katerem celoten proces oblikovanja osebe poteka (Grzadziel 2011, 515). S pedagoške perspektive teandrični poklicni model poklicni proces oblikovanja in samoustvarjanja osebe obravnava kot celoto; pri tem upošteva tudi vlogo in naloge okolja. Pedagoški potencial teandričnega poklicnega modela je v dialoški poklicnega odnosa; v skupnosti, ki poklicanega sprejme in mu pomaga razločevati; v načrtu poklicnega življenja ter v procesih človeškega zorenja, ki v okviru tega načrta potekajo.

³ Povzeto in prilagojeno po Llanos 2005, 155–193 in Llanos 2024, 252–372.

5.2.1 Dialoškost poklicnega odnosa

Filozofski premisleki in fizični dokazi kažejo, da je svet ustvarilo transcendentno bitje, ki je krščanski Bog. Temeljni namen stvarjenja je uresničitev odnosa med ljubečim Bogom in zavestnim razumnim človeškim bitjem (May 2023, 23–24). Tudi Sveto pismo odnos med Stvarnikom in človekom prikazuje kot vzajemen in dialoški. Vzorec dogodka poklicanosti vsebuje pogovor med človekom in Bogom, v katerem Bog človeka nagovarja, ta pa Bogu odgovarja. Odnos kličočega do klicanega je dobrohoten, saj bi v nasprotnem primeru lahko uporabili besedo ‚ukaz‘, ‚zahteva‘ ali kaj podobnega. Človeški odgovor na klic pa ima več značilnosti, med katerimi naj posebej izpostavimo svobodo in odziv: kljub temu, da je klic naslovljen povsem določno, je odgovor vsakega poklicanega svoboden. Na klic, ki je nazo-ren, tudi človek odgovarja stvarno. Vstopi v pogovor, se klicatelju približa, razgiba svoje človeške vire, se odzove na nov način (Jons 2024). Odnos, ki je s strani Boga ljubeč, je s človekove strani lahko raznolik, kot so različne življenjske zgodbe ljudi. Skupni imenovalac pa je osebno izkustvo ljubezni. Človek Boga sreča in sliši na način, kot se je naučil ljubiti sam. Vsak posameznik ima namreč svoj notranji svet, ki se je oblikoval glede na odnose v prvih letih življenja, glede na kulturo in čas, v katerem živi, in glede na različne dogodke. Dialoška drža mladega človeka, ki je odraščal v ljubečem in religioznem okolju, je drugačna od drže človeka, ki je kot otrok bližino ljubečih staršev ali skrbnikov pogrešal. Drugačna je pri človeku, ki ga muči občutek krivde. Tudi kulturno in duhovno okolje na dialog z Bogom vpliva – in sicer s tem, da vrednote izpostavlja kot bolj ali manj pomembne. V nekaterih družbah bolj poudarjajo greh, slabost in nemoč posameznika, spet v drugih proaktivnost, načrtovanje in dobrotelost. Prav zato je raznovrstnost človeškega izkustva odnosa izhodišče za mnoge in različne odgovore človeka, ko zazna Božji klic (Cyruľnik 2018, 113–119).

5.2.2 Posredovanje skupnosti

Nosilka vzgoje novih članov je celotna krščanska skupnost. Skupnost posameznika sprejema, mu pomaga v razločevanju poklicanosti, hkrati pa mu nudi človeško, duhovno, intelektualno in pastoralno formacijo. Obenem je posameznik v času razločevanja še pod vplivom sedanjih in preteklih dogodkov, družbeno-kulturnega trenutka, prejete vzgoje, cerkvenih struktur in cerkvene prakse (Pak 2025). Skupnost ima v poklicnem posredovanju dve pedagoški nalogi: poklicanega uvaja v srečanje z drugim in ga spremlja. V srečanje z drugim uvaja po dveh poteh – posameznik se s člani skupnosti srečuje, ob njih preverja svoj poklicni ideal, pa tudi svojo zmožnost sobivanja z drugimi; ob tem razvija odnose, v katerih se osvobaja stereotipov in predsodkov. Drugi način srečanja poteka v poslanstvu; med ljudmi, v katere skupnost usmerja svoje delo, se poklicani uči, kako naj se jim posveča s krščansko ljubeznijo (Llanos 2013, 182–184). Skupnost poklicane spremlja objektivno in subjektivno. Objektivno, ko izhaja iz svoje duhovne identitete Božjega ljudstva, Cerkve, institucije, Kristusovega telesa. Tak primer je objektivno spremljanje kake skupnosti Bogu posvečenega življenja v predložitvi ideala: hoje za Kristusom v življenju po evangeljskih svetih, skupnega življenja, navdušenega oznanjevanja

evangelija in občestva s Cerkvijo. Subjektivno spremljanje skupnosti se izraža v metodi, s katero vsaka posamezna skupnost mlade sprejema, jim prisluhne ter jim pokaže možnosti za uresničevanje poklicnosti (Bisignano 2002, 272).

V zvezi s spremljanjem moramo izpostaviti pogovor in poslušanje,⁴ in sicer tako med člani skupnosti kot v odnosu do posameznika, ki svojo poklicnost razločuje. Ko skupnost svoje redne in potencialne bodoče člane vključuje v pogovor, ko jih obvešča in posluša, s tem ustvarja ozračje zaupanja in izvaja neke vrste spremljanje, saj učinkovito sodelovanje posameznika v poklicnem razločevanju raste iz občutka zaupanja med njim in skupnostjo. To zaupanje se krepi, ko skupnost nudi spodbudno okolje, pa tudi dostop do pojasnil, ki jih posameznik potrebuje, da bo lahko usmeritev, organiziranost in dejavnost skupnosti bolje razumel (274–277).

5.2.3 Načrt poklicne vitalnosti

Oseba klica ne sprejema pasivno, temveč ga vključuje v svoj osebni življenjski načrt. Sreča in občutek uresničitve v poklicu sta, po mnenju nekaterih, povezana z izdelavo in uresničevanjem osebnega načrta poklicnega življenja (Little 2014, 3). »Osebni načrt poklicnega življenja« je izraz, sestavljen iz pogosto rabljenih besed, vendar pa besedna zveza ni vedno razumljiva. Skoraj bi se zdelo, da je poklicani posameznik postavljen v vlogo pasivnega objekta, na katerem dejavnosti poklicne vzgoje po začrtanem programu izvaja institucija. Canevaro in Biancalana (2019) zato predlagata, naj namesto »načrta poklicnega življenja« uporabljamo izraz »načrt poklicne vitalnosti«. To bi pomenilo, da osebni načrt poklicnega življenja ni plan dejavnosti, ampak izraz kakovosti življenja. Kakovost je v tem, da poklicani poklicne vrednote ponotranji, jih ustvarjalno vključi v svojo osebnost in jih vsak dan živi dinamično in prilagodljivo, v zvestobi in rodovitnosti. Poklicani torej ni pasiven prejemnik, ampak aktiven soustvarjalec svojega poklica. Načrt poklicne vitalnosti mu pomaga, da svojo identiteto razvija v dialogu z Bogom, skupnostjo in v poslanstvu.

5.2.4 Oblikovanje identitete

Identiteta, izvirna vsebina neke objektivne oblike, je razumevanje in ustvarjanje sebe v svoji enkratnosti, neponovljivosti, dinamičnosti in ustvarjalni zvestobi (Petkovšek 2023, 987). Poklicno identiteto na človeški ravni lahko opišemo kot občutek glede sebe, odnosov, delovanja in samoustvarjanja. Poklicnost človeka najprej zaznamuje in določa v identiteti: kako se doživlja, kako vzpostavlja medčloveški odnos, kako opravlja svoje delo in kako oblikuje sebe. Poklic torej ni le izbira načina življenja in delovanja, temveč je tudi oblikovanje splošnega razumevanja, kako se ta izbira ujema s posameznikovim življenjem in kako odraža njegove vrednote, interese in sposobnosti (Muscarella 2024). Poklicno identiteto poklicani razvija s pomočjo procesov, kot so raziskovanje, odločitev in poglobitev odločitve. Najprej svoje zaznavanje poklica razišče, nato sprejme odločitev in jo pogloblja. V fazi po-

⁴ Vendar tu ne obravnavamo pogovora in poslušanja v duhovnem spremljanju, saj to namen članka presega.

globitve jo razdeluje z nadaljnjimi koraki, kot so raziskovanje poklicanosti v sebi in navzven, oblikovanje poklicne zaveze, identificiranje sebe v poklicu, s prilagodljivostjo v spremembah, pa tudi z zdravim dvomom in samoizpraševanjem o svoji poklicni poti. Ti procesi so včasih bolj, drugič manj izraziti; najizrazitejši so ob vstopanju v odraslost in v prvi odrasli dobi (Kim, Lee in Yang 2023, 347).

5.2.5 Rast v odnosu do drugega

Identiteta je nujni pogoj za sprejemanje drugosti (Cyrulnik 2018, 63). Poglobljanje poklicne identitete vpliva na odnos poklicanega posameznika do drugih ljudi; vpliv se ne odraža samo na ravni idej in misli, ampak tudi vedênja, sporazumevanja in delovanja sploh. Ko posameznik pogloblja svojo poklicno identiteto, pogloblja in žlahtni svoj odnos do bližnjega. Rast v sposobnosti medosebnega odnosa je nujna v vsaki obliki poklicanosti v cerkveni skupnosti. En del poklicne poti posameznik prehodi sam – v odkrivanju samega sebe v Bogu, ozaveščanju lastne identitete ter graditvi življenjskega načrta. V naslednjem koraku za uspešno nadaljevanje potrebuje srečanje z drugimi, saj se človek oblikuje le v stiku z drugim človekom in skupino (Llanos 2013, 12–13). V tem stiku poklicani pogloblja dve gotovosti, ki ju potrebuje, da bo lahko živel odnose z ljudmi: prvo, da je v življenju že izkusil veliko dobrih odnosov in drugo, da je dobre odnose sposoben ustvarjati tudi on sam. Ti dve gotovosti mu pomagata prepričano in samostojno stati na lastnih nogah, dajati in prejemati s svobodnim srcem (PDDP 37). Poklicne skupine in cerkvene skupnosti so delavnice, v katerih se poklicane osebe učijo odnosa do drugih, jih uvajajo v medosebne in delovne odnose, v sprejemanje (ne)zamenljivosti članov, v prepoznavanje ciljev skupine, ki so lahko odnosni ali pa delovni. Skupine poklicanih imajo obe razsežnosti: ustvarjajo odnos pripadnosti v veri in izvršujejo poslanstvo. V nekaterih primerih so člani močno povezani in nezamenljivi, v drugih sicer so povezani, a zamenljivi. V nekaterih oblikah poslanstva je pomemben prispevek čisto določenega člana. V drugih dejavnostih je naloga skupna, vendar se lahko sodelavci vključujejo glede na svoje možnosti, zato je pomembno, da je delo opravljeno – ne pa, kdo ga je opravil. Povezanost skupine pa je bolj odvisna od pripadnosti in sodelovanja članov kot od same dejavnosti (Lindenberg 2015, 22).

5.2.6 Poklic kot pot

Poklicanost kot povabilo k življenjski odločitvi se najpogosteje pojavlja na prehodu iz mladostništva v odraslost in jo človek sprejme ter uresničuje skozi naslednja obdobja. Čas nastajajočega odraslega je prehod, ki nastopa po obdobjih, v katerih so že bili položeni temelji za odločitev, in pred obdobji, ki sledijo kasneje (Erikson 1950, 247–274). Za poklicni pogovor z Bogom in s skupnostjo so ključna: obdobje izoblikovanja identitete, ko v času adolescence in zgodnje odraslosti poklicani sebe doživlja kot drugačnega, izvirnega, čeprav podobnega drugim; obdobje intimnosti, ko poklicani izstopi iz lastnih obzorij; obdobje rodovitnosti, ki jo vsak poklicani v ustvarjalni zvestobi uresničuje na način, lasten poklicni izbiri. Zadnje je obdobje osebne celovitosti, v katerem se poklicani jasno zaveda svoje osebne identitete in se razmišljujoče ozira na potek vsega svojega življenja. V tem obdobju se do-

končno zave, da njegov poklic ni zrasel iz ene same odločitve, temveč je povzetek vseh posameznih odločitev v življenju (Wadell 2023).

5.2.7 Dinamičen vseživljenjski razvoj

Na dinamični poti vseživljenjskega razvoja poklicani postaja Kristusova podoba, dejaven član Cerkve in znamenje Božjega kraljestva. Tu gre za proces milosti in nenehnega nastajanja zahvaljujoč nezasluženemu Božjemu daru. Polno poklicno življenje pomeni v Kristusovem imenu se odpirati drugemu – in iskati njegovo dobro. V tem je vir pristnega osebnega uresničenja, veselja in nove gorečnosti (EG 9–10). Proces, ki je na duhovni ravni milost in dar, na človeški ravni kliče k samoustvarjanju. Odrasel človek se izgrajuje tako, da svoje izkušnje osmišlja, jih ureja, vključuje v svoje življenje. Spreminjanje poklicanega posameznika se ne dogaja zaradi njegovega znanja in informacij, niti zaradi poklicnega statusa, temveč zaradi zavestnega vsakdanjega učenja (Magolda, Meszaros in Creamer 2010, 4) – odrasel človek se na poti skozi življenjska obdobja uči. Vsako posamezno življenjsko obdobje vsebuje normativne in ne-normativne dogodke. Normativni se zgodijo pričakovano – glede na starost poklicanega ali zgodovinski čas. Nenormativni dogodki ne sledijo nobenemu določenemu vzorcu (Baltes, Lindenberger in Staudinger 2006, 586). K temu Wadell in Pinches (2021, 155–219) dodajata še ugotovitev, da poklicani v različnih obdobjih svojega življenja razvija kreposti, ki so na začetku poklicne poti drugačne kot v nadaljevanju ali proti njenemu koncu.

6. Zaključek

Teandrični poklicni model prikazuje razne poklicnosti kot pogovor med Bogom, človekom in skupnostjo. Predstavlja izviren, inovativen in pristop skupnosti k spremljanju poklicanih vse od zaznavanja poklica do konca življenja. Posebnost modela je najprej v tem, da poleg teološke resničnosti poklica obravnava tudi antropološko. Nato v tem, da poklicano osebo vključuje v skupnost in poudarja nalogo poklicnega razločevanja; v tem, da korake na poti poklicnosti vzporeja s koraki osebnega zorenja in da predvideva, da si bo poklicani neprekinjeno in vse življenje prizadeval za zvestobo na poklicnem potovanju, kjer ni sam, saj ga spremljata Bog in skupnost.

Prednost modela je, da upošteva dejanja poklicanega in da opredeljuje razliko med dejanji poklicanega ter dejanji skupnosti. Poklicani ima glede zaznanega Božjega klica nalogo razločevati in se odločiti, skupnost pa je tista, ki ima nalogo, da poklicanemu ponudi dostop do konkretnega preverjanja, koliko zmore, in da preverja, koliko se posameznik ujema z vrednotami in karizmami skupnosti.

Model glede življenja v poklicnosti ne daje statičnih in normativnih navodil. Posamezno poklicano osebo obravnava v celotnem razponu življenja. Predpostavlja odprto pot v razvojnih nalogah posameznega obdobja in možnost smiselnega nadaljevanja. Gre za povzemajoč model poklicnosti, ki kazalcev razločevanja, spremljanja, izdelave osebnega življenjskega načrta, zvestobe ipd. ne opredeljuje

strogo. Obenem je celovit in ponuja jasno informacijo o tem, kako se poklic začne, kako počasi nastaja in katera dejanja so potrebna za njegov razvoj.

Močna in hkrati šibka točka modela je prav v tem, da je pred nami kot skica brez barv in podrobnosti. Vsak poklicani in vsaka skupnost, ki poklicane sprejema, mora model prevesti v konkretno izrazoslovje svojega poslanstva, karizme, načina življenja in se ob njem izpraševati o načinu svoje poklicne kulture ter o kulturi poklica vsakega člana.

Model se ne ustavlja ob kulturnih in družbenih skrajnostih hitro spreminjajočega se današnjega časa – te namreč zaznavanju poklica, razločevanju, življenjskemu načrtu in vseživljenjski dinamični zvestobi niso naklonjene. Vendar tudi danes (v času, ko je mogoče za teoretično poklicno spremljanje zaprositi umetno inteligenco) glede vsebin, dejanj in okolij, ki prispevajo k nastajanju osebnega poklica, njegovi krepitvi ter razvoju poklicne kulture skupnosti, ohranja aktualnost.

Kratice

EG – Frančišek 2024 [Evangelii gaudium].

PDDP – Papeško delo za duhovne poklice 1998.

PP – Pavel VI. 1967 [Populorum progressio].

Reference

- Baltes, Paul, Ulman Lindenberger in Ursula Staudinger. 2006. Life Span Theory in Developmental Psychology. V: W. Damon, R.M. Lerner and R.M. Lerner, ur. *Handbook of Child Psychology*. Willey Online Library. <https://doi.org/10.1002/9780470147658.chpsy0111>
- Bisignano, Sante. 2002. Comunità e vocazioni. V: *Dizionario di pastorale vocazionale*. Rim: Editrice Rogate.
- Bunderson, Stuart, in Jeffery Thompson. 2009. The call of the wild: Zookeepers, callings, and the double-edged sword of deeply meaningful work. *Administrative Science Quarterly* 54, št. 1:32–57. <https://doi.org/10.2189/asqu.2009.54.1.32>
- Canevaro, Andrea, in Vincenzo Biancalana. 2019. Progetto di vita e progetto per vivere. *Pedagogia più Didattica* 5, št. 1 (1. 4.). <https://rivistedigitali.erickson.it/pedagogia-piu-didattica/archivio/vol-5-n-1/progetto-di-vita-e-progetto-per-vivere> (pridobljeno 3. 4. 2025).
- Citrini, Tullio. 2002. Teologia della vocazione. V: *Dizionario di pastorale vocazionale*. Rim: Editrice Rogate.
- Cyrułnik, Boris. 2018. *Psihoterapija Boga*. Ljubljana: Modrijan.
- De Virgillo, Giuseppe. 2002. Chiamata – vocazione. V: *Dizionario di pastorale vocazionale*. Rim: Editrice Rogate.
- — —. 2009. Personaggi e storie vocazionali nella Bibbia. *Vocazione*, št. 1 (2. 2). <https://rivistavocazioni.chiesacattolica.it/2009/02/02/personaggi-e-storie-vocazionali-nella-bibbia/> (pridobljeno 28. 2. 2025).
- Dik, Brian, in Adelyn Shimizu. 2019. Multiple meanings of calling: Next steps for studying an evolving construct. *Journal of Career Assessment* 27, št. 2:323–336. <https://doi.org/10.1177/1069072717748676>
- Diotallevi, Luca. 2005. *La parabola del clero: uno sguardo socio-demografico sui sacerdoti diocesiani in Italia*. Torino: Fondazione Giovanni Agnelli.
- Dizionario Treccani. [s.a.]. Istituto della Enciclopedia Italiana. <http://www.treccani.it> (pridobljeno 27. 3. 2025).
- Dobrow, Shoshana, in Jennifer Tosti-Kharas. 2011. Calling: The development of a scale measure. *Personnel Psychology* 64, št. 4:1001–1049. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1744-6570.2011.01234.x>
- Duffy, Ryan, in Brian Dik. 2013. Research on calling: What have we learned and where are

- we going? *Journal of Vocational Behavior* 83, št. 3:428–436. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2013.06.006>
- Duffy, D. Ryan, Brian Dik, Richard Douglass, Jessica England, in Brandon Velez.** 2018. Work as a calling: A theoretical model. *Journal of Counseling Psychology* 65, št. 4:423–439. <http://dx.doi.org/10.1037/cou0000276>
- Erikson, Erik.** 1950. *Childhood and society*. New York: Norton.
- Frančišek.** 2014. Veselje evangelija [Evangelii Gaudium]. Apostolska spodbuda. CD 140. Ljubljana: Družina.
- — —. 2025. Romarji upanja – dar življenja. Poslanca ob 62. svetovnem dnevu molitve za duhovne police. Katoliška cerkev, 19. 3. <https://katoliška-cerkev.si/teden-molitve-za-nove-duhovne-poklice2025> (pridobljeno 18. 4. 2025).
- Garelli, Franco.** 2019. Presentazione della ricerca »Giovani e scelte di vita« e conclusioni. V: Michal Vojtáš in Piera Ruffinato, ur. *Atti del Congresso Internazionale Giovani e scelte di vita: Prospettive educative*, 187–201. Rim: LAS.
- Grzadziel, Dariusz.** 2011. Alla ricerca dell'identità della pedagogia. Riflessioni propositive a partire dal dibattito sviluppatosi negli ultimi cinquanta anni in Italia. *Orientamenti pedagogici* 3, št. 58:505–524.
- Jons, Lotta.** 2024. Calling and Responding: An Ethical-Existential Framework for Conceptualising Interactions »in-between« Self and Other. *Open Philosophy* 7, št. 1(e20240034). <https://doi.org/10.1515/opphil-2024-0034>
- Kim, Youngjae, Yuyoung Lee, in Eunjo Yang.** 2023. Vocational Identity of Emerging Adults: The Inter-Relationships of Vocational Identity Dimensions. *Journal of Adult Development* 30, št. 2:347–358. <https://doi.org/10.1007/s10804-023-09438-7>
- Kompan Erzar, Katarina.** 2020. Bog je mlad: nevroznanstveno ozadje papeževega razmišljanja o mladih. *Bogoslovni vestnik* 80, št. 1:7–21.
- Lindenberg, Siegwart.** 2015. Sociology of Groups. V: *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*. 10 zv. 2. izd. Amsterdam: Elsevier.
- Little, Brian.** 2014. Well-doing: Personal projects and the quality of lives. *Theory and research in Education* 12, št. 3:329–346. <https://doi.org/10.1177/1477878514545847>
- Llanos, Mario.** 2005. *Servire le vocazioni nella Chiesa: Pastorale vocazionale e pedagogia della vocazione*. Rim: LAS.
- — —. 2013. *La vocazione nel gruppo*. Rim: LAS.
- — —. 2018. Giovani, vocazione e realizzazione personale. V: Vito Orlando, ur. *I giovani, la fede e il dissenimento vocazionale. Contributi di riflessione sulla realtà dei giovani di oggi*, 184–208. Rim: LAS.
- — —. 2024. *Counseling: teorie, tecniche e applicazione pedagogico-sociale, pastorale e vocazionale*. Rim: LAS.
- Magolda, Marcia, Peggy Meszaros, in Elizabeth Creamer, ur.** 2010. *Development and Assessment of Self-Authorship. Exploring the Concept Across Cultures*. New York: Tylor and Francis.
- May, Andreas.** 2023. God in dialogue with his creation. *Khazanah Theologia* 5, št. 1:21–42. <https://doi.org/10.15575/kt.v5i1.20197>
- Meneghetti, Carlo.** 2018. La vocazione come »trampolino«. Ecomi, ci sono! V: Vito Orlando, ur. *I giovani, la fede e il dissenimento vocazionale: Contributi di riflessione sulla realtà dei giovani di oggi*, 209–228. Rim: LAS.
- Muscarella, Laura.** 2024. Motivazione e identità vocazionale: alla scoperta del proprio cammino. *Psinfantile*, 29. 7. <https://www.psinfantile.com/psicologia/motivazione-e-identita-vocazionale-alla-scoperta-del-proprio-cammino> (pridobljeno 12. 2. 2025).
- Pak, G. Sujin.** 2025. The Next Future of Theological Education? A Call to Formation, Relational Integrity, and Radical Community: Reflections on Aleshire's *Beyond Profession: The Next Future of Theological Education*. *Political Theology* (Februar): 1–6. <https://doi.org/10.1080/1462317X.2025.2463788>
- Papeško delo za duhovne poklice.** 1998. Novi duhovni poklici za novo Evropo. CD 76. Ljubljana: Družina.
- Pavel VI.** 1967. O napredku narodov. [Populorum progressio]. Vatican, 27. 3. https://www.vatican.va/content/paul-vi/it/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_26031967_populorum.html (pridobljeno 24. 3. 2025).
- Petkovšek, Robert.** 2023. Izzivi za identiteto Misijonske družbe sv. Vincencija Pavelskega v sodobnem evropskem prostoru. *Bogoslovni vestnik* 83, št. 4:985–1002.
- Sloman, Steven.** 1996. The empirical case for two systems of reasoning. *Psychological Bulletin* 119, št. 1:3–22.
- Bunderson, Stuart, in Jeffery Thompson.** 2009. The call of the wild: Zookeepers, callings, and the double-edged sword of deeply meaningful work. *Administrative Science Quarterly* 54, št. 1:32–57.
- Vodičar, Janez, in Józef Stala.** 2019. Kateheza v službi vzgoje za kulturo poklicanosti. *Bogoslovni vestnik* 79, št. 4:1087–1096.

Vojtáš, Michal. 2019. Pedagogia salesiana della scelta e della vocazione: Evoluzioni, riletture e proposte. V: Michal Vojtáš in Piera Ruffinato, ur. *Atti del Congresso Internazionale Giovani e scelte di vita: Prospettive educative*, 347–382. Rim: LAS.

Wadell, Paul. 2023. Being on Call, Learning to Love: Why Vocation is Good News for Us All. *Christian Scholar's Review* 52, št. 4:103–117.

Wadell, Paul, in Charles Pinches. 2021. *Living vocationally. The journey to the called life.* Eugene: Cascade Books.

Wedemeyer, Charles. 1981. *Learning at the Back Door: Reflections on Non-Traditional Learning in the Lifespan.* Wisconsin: The University of Wisconsin Press.